

Tað almenna eigur ikki at vera kodd

Hans Mortensen kom eisini inn á spurningin um tann almenna leiklutin í idnaðinum.

Hann helt, at tað almenna eigur ikki at vera beinleiðis igongdsetari, men skal við planlegging skapa karmarnar fyri

einum virknum góðsk-ingaridnað, har kvinnur og menn, sum útvega sær æskip, og sum fara undir virkir, sjálvi mugu bera tær ábyrgdir hetta forir við sær.

Viðari segði hann: — Tað almenna eigur at stýra fiskiflotanum, so samanseting og sløg av fiskiforum verður bygt á

ynskinum um góðsku framum mongd. Og tað almenna eigur at stýra soleiðis, at stovnarnir verða røktir skilagott uttan nakran sum helst vanda fyri týning. — Tíverri kann hetta ikki sigast um stöðuna í dag, har vit við einum alt ov stórum fiskiflota, ikki bert hava eina ikki lønandi veiðu, men eisini eru við at týna stovnar, eitt nú av upsanum, og hetta enn tá við stórum studningsveitingum til framleiðslur, sum eru skeivar. — Eingin grund er tó at óttast tann neyðuga niðurskurðin av fiskiflotanum til heima-leiðina, tí komandi góðsk-ingarvirkini á landi krevja nógvur nýggjar hendur.

Tað almenna eigur at stíla fyri nógv strangari góðskueftirliti bytt í fleiri bólkur, so munurin millum góðan og vánaligan fisk gerst nógv størri enn í dag. Og góðskueftirlitið eigur at vera líka frá veiðu til tann góðskaða vøran kann fara av landinum við tí »bláa stemplinum« frá Heilsufroðiliga Starvs-

stovni sum ábyrgdarstovni.

Og í staðin fyri studning eigur tað almenna at stíla fyri nógv meira umfatandi grundkanningum og praktiskum fiskiroyndum við skipi gjørdum til endamálið, so trygt grundarlag kan skapast vinnuni fyri stöðutakan um iløgur í skip og virkir, og ikki sum mangan í dag gera iløgur sum royndir.

Í staðin fyri studning eigur tað almenna at stuðla idnaðinum við serliga krevjandi granskningar- og vørumenningar-tiltøkum. Tað almenna sigur ikki at gerast kodd hjá idnaðinum við sjálv at fremja miðvísar vørumenning til idnaðin.

Og í staðin fyri studning, eigur tað almenna — saman við idnaðinum — at stíla fyri mentunarlíggum og upplýsandi tiltøkum fyri at gera Føroyar kendar í londum, har idnaðurin metir marknaðarmøgu-leikar eru fyri føroyskum góðskuvørum.

Og í staðin fyri studning eigur tað almenna at vera

við at skapa lagaligt figgarligt stöði undir sunnum iløgum, har krevini um veruliga eginfiggan eru strangari enn í dag, og har krevini til idnaðin um betur leiðslu og stýring er ein fyrirtreyt. Hinvegin má tað almenna seta fólk í — fyri idnaðin — týðandi størv sum hava

fakligu evnini og ikki, sum tíverri alt ov mangan hendir, eftir politiskum liti ella persónligum kennskap. Her eins og til onnur týðandi størv, má dugnaskapur og dynamikkur vera týðningarmestu eginleikarnir, segði Hans Mortensen.

Ídnaðardepilin á Sundi partur av framtíðar góðskingar-idnaðinum!

— Og hvussu hóskar Ídnaðardepilin á Sundi inn í framtíðar góðskingar-idnað Føroya, spurdi Hans Mortensen og svaraði — Sum fótur í hosu. Og hann helt fram:

Tórshavnar Kommuna hevur jattað, at farast kann undir umleið 60% av upprunaprojektinum. — Og vit eru farnir undir fyrrreikingar at tryggja, at Ídnaðardepilin á Sundi fær teir atlaðu triggjar høvuðspartarnar:

1. Nýskapandi góðsk-ingarvirkir av fiskivørum

2. Sjóttólvirvirir

3. Kjarnan við stovni fyri vørumenning, stovni fyri sølu og stovnum fyri stýring, teknologi og útbúgving.

Fleiri kanningararbeiði eru sett í gongd. Vit gera

kanningar av fleiri nýggjum fiskafarmleisum og av nýggjum viðgerðar-hættum av fiski. Og vit arbeiða m.a. við tólum og útgerð til hagreiðing og flytan av innvøli líka frá fiskiforum til skiljingar-virkið. Vit eru eisini farin undir beinleiðis prototypuframleiðslu av ymiskum tólum. Og vit arbeiða til dæmis við nýskapin av linufiskiskapinum bæði hvat viðvikur útgerð og fiskiforum.

Persónliga ivist eg ikki í, at tað vil eydnast okkum at koma á mál, men um vit ynskja at vera fremstir, og tað gera vit, so mugu vit ansa okkum fyri óviðkomandi oyrum og eygum á stelkum.

Eg kann tó siga so mikið, at í sambandi við ávisum pørtum av linu-

fiskiskapinum, arbeiða vit við fleiri skipaslogum og -støddum. M.a. arbeiða vit við at gera ein set-ingarbat, sum bert er út-gjörður at liggja úti í longri tíð og seta. — Til at draga hugsa vit okkum sergjörðar upptøkubátar bert gjörður til endamálið. Til hvønn setingarbat verða tveir ella fleiri upptøkubátar, sum draga og fara beinleiðis til lands við veiðini, fyri aftur at fara út at draga.

Fyribilsútrokningarnar visa, at vit á hendan hátt kunnu fáa eina sera lønandi veiði — uttan studning sjálvandi — og eina veiði, har sjálvst tey strangastu krøv um varðveitslu av upprunagóðskuni verða uppfyllt. Harafurtur kann hesin veiðiháttur gerast nógv lættari hjá fiskimanninum.

Um tað eru framtakshugsandi menn, sum hava hug at vera við í hesum nýskapingararbeiði, eru teir hjartans vælkomnir at seta seg í samband við okkum, segði Hans Mortensen.

Umboð Føroya Fiskasølu:

Uttan solumenning eingin vørumenning

segði Magnus Pauli Magnussen frá Føroya Fiskasølu, tá hann helt fyrilestur á fiskivinnutinginum í Norðurlandahúsinum seinasta vikuskifti.

Tá ið Fiskasølan í sinari tíð varð stovnað, var tað við tí fyri eyga at gera eitt selumennningararbeiði. Tá framleiddu vit saltfisk og klippfisk, og tað var ein liðug vøra. Í dag er hetta ikki nóg mikið, tí eigur sjálvandi eitt vørumennningararbeiði eisini at fara fram á Fiskasøluni, og tað hevur tað eisini gjørt í nógv ár. Kanska vil onkur halda ov lítið, men eg rokni við, at eg kann vísa á, at nógv kortini hevur verið gjørt, og at vørumenning ikki bert er at skera fiskin í smár bitar, koyra hann í pakkur og koyra sós og hvørt av sinum á.

Tá ið eg sigi rávera, so er tað nakað, sum fer til eitt annað virki og har frá til ein nýttara, meðan ein liðug vøra fer direkta til nýttaran ella konsumentin. Hvát, ið er rávera, og hvát, ið er liðugvøra, kann ofta vera ikki heilt lætt at siggja. Vit vilja ofta siggja tað, at ein vøra, sum vit í dag

halda vera eina lidna vøru, kanska um nokur ár er heldur at kalla ein rávera.

Vørumenning — økja virðið

Vørumenning er viðgerð av fiskinum við tí endamálinum at økja um virðið, soleiðis at meira peningur verður til rávøru, arbeiðslønir, selumenning ella marknaðarføring, forrentning, nýløgur o.s.fr.

Í hesum viðfangi eiga vit at hugsa um, at tað at investera eitt arbeiði í eina rávøru, at foredla hana, tíverri ikki altíð gevur størri vinning. Størri vinningur til tað einstaka virkið gevur ikki altíð størri vinning til landið, og tað eiga vit so avgjørt at miða imóti. Vørumenning er ikki verulig vørumenning, um so er, at rávøruprisurin fer niður. Í minsta lagi má rávørupris-

urin halda sær á sama stöði, men helst eigur rávøruprisurin at fara upp. Tí eigur vørumenning einamest at fara fram við teimum stuðlaðu fiskaslogunum, av tí at tað kostar landinum pening at fiska henda fiskin.

Rávøra, ið fer fyriskeyti

Av tí at rávørunegdin nú á døgum er avmarkað, eigur vørumenning eisini serliga at fara fram úr teirri rávøru, ið nú fer fyriskeyti. Dæmi um hetta eru skrubbir, sum havi hoyrt, antin fara fyriskeyti ella verða nýttar til slóg, livur, kjálkar, lippur. Harmiligt er tað eisini at slógvið verur sent av landinum, sum minkafóður, í staðin fyriskeyti minskast, sum vit gjørdur einferð áður. Hjáveida, sum

Framhald á síðu 22